

Tussenstand praktijkproef Diergeveiligheidsindex

SDV

Monique Mul en Martien Bokma-Bakker, PV

De eerste tussenresultaten van de praktijkproef Diergeveiligheidsindex (DVI) zijn bekend. Van 104 varkensbedrijven is op dit moment inzicht verkregen in de haalbaarheid van de verschillende DVI-niveaus (DVI- 1, 2 en 3). Gemiddeld blijken de bedrijven al een aanzienlijk deel van het totale pakket aan voorschriften te realiseren. Voldoen aan alle **voorschriften** blijkt echter moeilijker.

De Diergeveiligheidsindex (DVI) is ontwikkeld om de risico's op insleep en verspreiding van besmettelijke varkensziekten versneld weg te nemen en het gezondheids- en welzijnniveau versneld te verbeteren.

Via het invullen van checklists krijgen de varkenshouders een beeld van de sterke en zwakke punten van hun bedrijf ten aanzien van diergeveiligheid en diergezondheid. Daarnaast wordt gemeten of de doelstelling van de DVI praktisch uitvoerbaar en haalbaar is.

De DVI onderscheidt drie checklists of aandachtsvelden. De checklist *Contactstructuur* heeft als doel om een zodanige contactstructuur te realiseren dat de kans op insleep van besmettelijke dierziekten tot een minimum beperkt blijft. De gezondheid binnen de bedrijven krijgt de aandacht binnen de checklist Interne gezondheidszorg. Deze tilt de gezondheidsstatus en het gezondheidsmanagement op een hoger niveau. Daarnaast kan het gebruik van diergevoesmiddelen en voeder-additieven door middel van deze checklist op een verantwoord niveau worden gebracht. De checklist *Diergeveiligheid* heeft tot doel om een mogelijke aantasting van het welzijn binnen de bestaande bedrijfssystemen versneld terug te brengen. Ook ontwikkelingen die tegemoetkomen aan het adaptatievermogen van het dier en aan de maatschappelijke beleving van het welzijn van het varken worden gestimuleerd.

Ieder aandachtsveld is onderverdeeld in drie DVI-niveaus (DVI- 1, 2 en 3), waarbij DVI- 1 is onderverdeeld in basisvoorwaarden (onder andere wetgeving) en overige DVI- 1 -voorschriften. Hoe hoger het niveau, hoe veiliger het bedrijf werkt ten aanzien van de in- en versleep van dierziekten, en des te beter de interne gezondheid en het welzijn.

In een eerste tussenstand zijn van 104 bedrijven de gegevens verwerkt. Op deze bedrijven hebben de varkenshouders samen met de dierenarts en bedrijfsvoorlichter de drie checklists gezamenlijk ingevuld. Dit heeft een eerste indruk opgeleverd van de haalbaarheid van de voorschriften. Tabel 1 laat het gemiddeld aantal voorschriften zien, weergegeven per onderdeel, waaraan de bedrijven voldoen.

DVI-niveau 1

DVI- 1: Basisvoorwaarden

De basisvoorwaarden zijn voorschriften waaraan het bedrijf in elk geval moet voldoen binnen de Diergeveiligheidsindex. Voor andere voorschriften kan gedurende een overgangperiode een puntensysteem worden gehanteerd.

De basisvoorwaarden die behoren tot de checklist *Contactstructuur* zijn voornamelijk gebaseerd op de eisen uit de Regeling Hygiënevoorschriften. De deelnemende bedrijven voldoen grotendeels aan deze voorschriften. Een knelpunt binnen deze regeling vormt een adequate inrichting van de spoelplaats. Minder dan 40% van de deelnemende bedrijven voldoet aan alle eisen rondom de inrichting van de spoelplaats. Het reinigen en ontsmetten van de kadvaverplaats na gebruik laat circa 30% van de bedrijven achterwege. Aanvullend op de wetgeving is binnen DVI- 1 het werken met protocollen voor aan- en afvoer van dieren, voer, mest, materialen et cetera een basisvoorwaarde. Dit levert voor 70% van de bedrijven problemen op. Circa 30% van de bedrijven werkt wel met deze protocollen.

Er zijn vier basisvoorwaarden binnen Interne gezondheidszorg. Deze leveren weinig problemen op: bijna ieder bedrijf heeft een IKB-erkenning, geeft de die-

ren diergeneeskundige zorg volgens GVP-richtlijnen, is gecertificeerd Aujeszky-vrij en zondert zieke dieren adequaat af.

Het Varkensbesluit 1998, de bijlage van het Varkensbesluit 1998 en het Ingrepenbesluit zijn basisvoorwaarden die behoren tot de checklist *Dierwelzijn*. Ruim 60% van de 104 bedrijven geeft aan op dit moment aan de eisen van het Varkensbesluit en aan de eisen van de bijlage van het Varkensbesluit te voldoen. Hierbij is rekening gehouden met de overgangstermijnen. Belangrijke knelpunten binnen het Varkensbesluit zijn de eisen ten aanzien van de spleetbreedte van de roosters en de oppervlakte van de dichte vloer.

DVI-1 : Overige voorschriften

Gemiddeld realiseren de bedrijven op dit moment circa 65% van de voorschriften uit DVI-1 van *Contactstructuur*. De afscherming van het bedrijf, de wijze van toelaten van bezoekers en de wijze waarop dieren worden aan- en afgevoerd vinden op een belangrijk deel van de bedrijven op risicobewuste wijze plaats. De aan- en afvoer van materialen, de afvoer van mest en de opvang van het water van de kadaverplaats zijn aandachtspunten voor een groot aantal bedrijven.

Preventieve maatregelen ten aanzien van bloedarmoede nemen bijna alle bedrijven. Het percentage behaalde voorschriften voor Interne gezondheidszorg is niet hoog omdat de zeugen lang niet altijd vòòr verplaatsen naar de kraamstal worden gewassen, ontwormd en ontschutf. Ontwormen van de dieren wordt meestal voor de voet weg uitgevoerd. Het officiële vrijwatingsprogt-amma voor schurft

wordt door 21% van de bedrijven uitgevoerd. De kosten van het certificeren blijken met name voor bedrijven met vleesvarkens een struikelblok te zijn. Tot het DVI-1-niveau van de checklist *Dierwelzijn* behoren voorschriften als het verbod op aanbinden van zeugen en het nuchter afleveren van slachtvarkens. Ruim 65% van de deelnemende bedrijven bindt op dit moment de zeugen niet aan en voldoet daarmee aan de DVI-1-eis. Van de bedrijven die vleesvarkens afleveren levert 87% de varkens nuchter af

DVI-niveau 2

*Contactstructuur*voorschriften op DVI-2-niveau dienen de potentiële insleeroutes nog verder te blokkeren. Voorschriften als verplicht douchen voor bezoekers en het reinigen en ontsmetten van rijroutes stuiten op praktische bezwaren. Anderzijds voldoet wel een groot aantal bedrijven aan de eis van een beperking van het aantal aanvoeradressen. Het grootste risico op dietziekte-insleep (aanvoer van dieren) wordt daarmee wel degelijk door de mensen uit de praktijk onderkend.

Het DVI-2-niveau voor de Interne gezondheidszorg richt zich met name op de preventieve gezondheidszorg. Het wachten is op hulpmiddelen (onder andere de Gezondheidsplanner) om daadwerkelijk van preventieve gezondheidszorg naar curatieve gezondheidszorg te gaan.

Tot het DVI-2-niveau van de checklist *Dierwelzijn* behoren de eisen van het Varkensbesluit met betrekking tot vloeroppervlakte en spleetbreedte, zonder overgangstermijnen. Ruim 40% van de bedrijven kan

Tabel 1: Gemiddeld aantal voorschriften waaraan de bedrijven voldoen, per onderdeel weergegeven (als % van het totale aantal voorschriften per onderdeel)

Onderdeel	gerealiseerd % basisvoorschriften binnen DVI-1	gerealiseerd totaal % voorschriften binnen DVI-1	gerealiseerd % voorschriften binnen DVI-2	gerealiseerd % voorschriften binnen DVI-3
Contactstructuur	63,9	65,1	44,2	50,5
Interne gezondheidszorg	96,0	80,8	37,2	50,0
Dierwelzijn	75,5	76,1	66,8	33,3

daar op dit moment al aan voldoen. De verzorging van de varkens wordt, vanuit dierwelzijnsoogpunt gezien, door meer dan 80% van de bedrijven goed uitgevoerd. 6% van de bedrijven besteedt daadwerkelijk aandacht aan het extra verrijken van de leefruimte van de varkens. Dat wil zeggen dat ze voorzien in afleidingsmateriaal, huidverzorgingsmaterialen én schuilplekken en/of een buitenuitloop. De 104 bedrijven scoren hoger op de dierwelzijnseisen dan op de eisen die behoren bij de interne gezondheidszorg. De reden is waarschijnlijk dat in de toekomst ieder bedrijf aan het Varkensbesluit moet voldoen. Op dit moment heeft het werken aan dierwelzijn dan ook de hoogste prioriteit.

DVI-niveau 3

Het onderdeel *Contactstructuur* van de Dierveiligheidsindex is erop gericht om al in de eerste DVI-niveaus de risico's op insleep van besmettelijke ziekten sterk te beperken. DVI-niveau 3 kent dan ook slechts drie voorschriften: Doe-Het-Zelf-KI, maximaal één aanvoeradres voor de vleesvarkens en maximaal één keer per week afvoer van klein destructiemateriaal. 75% van de bedrijven voldoet aan deze voorschriften. Daarnaast bevat niveau 3 van Contactstructuur een puntenlijst met betrekking tot onder andere de bedrijfsstructuur, (gesloten versus gespecialiseerd), samenwerking met andere bedrijven en logistiek (afstand tot afnemers, slachthuisfrequentie van afvoer). Op dit moment is de haalbaarheid van deze puntenlijst voor bedrijven in zowel varkensdichte als varkensdunne gebieden nog te gering. De lijst zal verder worden bijgesteld.

Het voornaamste struikelblok om te voldoen aan de voorschriften van het DVI-3-niveau van Interne gezondheidszorg is het verbod op antibiotica en che-

motherapeutica in drinkwater en voer. De ervaringen uit de landen waar dit verplicht gesteld is laten zien dat wij voorzichtig met deze beperkingen om moeten gaan. Het wachten is op een praktischrijp alternatief

Voor DVI-3-voorschriften (*Dierwelzijn*) ten aanzien van het hebben van stabiele dekgroepen en het maximale sterftepercentage per jaar per diercategorie moet de praktijk nog handreikingen krijgen vanuit de veterinaire begeleiding en vanuit het praktijkgericht onderzoek.

Zeer weinig deelnemende bedrijven blijken aan alle eisen van de verschillende DVI-niveaus te voldoen. Toch realiseren de bedrijven gemiddeld al een groot deel van de voorschriften uit het hele pakket. Door de bedrijven met behulp van een puntensysteem voor de gerealiseerde voorschriften te belonen, zou de haalbaarheid van de DVI-niveaus aanzienlijk toenemen. Dit zal verder worden uitgewerkt. Basisvoorwaarde blijft dat voldaan moet zijn aan wettelijke maatregelen, hetgeen van diverse bedrijven de nodige inspanning zal vragen.

Vervolg

In oktober/november 1999 heeft een nieuwe meting op de bedrijven plaatsgevonden met behulp van een eenvoudig invulformulier. De laatste meting vindt plaats in februari/maart 2000. Negen DVI-studiegroepen zullen knelpunten bij het behalen van een hoger DVI-niveau verder uitdiepen en zo mogelijk hiervoor oplossingen aandragen. In de tussentijd vindt ook een inhoudelijke beoordeling plaats van de verschillende voorschriften en kunnen de bedrijven werken aan het realiseren van een hoger DVI-niveau. ■